

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 116 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Om beregning af indtægten for visse pensionister).

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4204).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 115 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om gennemførelse af en sygelønsordning, omfattende alle lønmodtagere [af Ragnhild Andersen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 2139, fremsættelsen i tidenden sp. 3188).

Sagen sættes til forhandling.

Socialministeren (Bomholt): Det forslag til folketingsbeslutning om gennemførelse af en sygelønsordning omfattende alle lønmodtagere, der her er til drøftelse, giver mig kun anledning til få bemærkninger, idet spørgsmålene for tiden er under overvejelse i sygeforsikringskommissionen, hvorfra jeg venter i nær fremtid at modtage forslag til en nyordning.

Jeg deler ønsket om at sikre sygeløn til de lønarbejdere, der ikke omfattes af de

eksisterende sygelønsordninger, og ønsket om i det hele taget at dække hullerne i disse ordninger. Jeg er bekendt med, at kommissionen i sit arbejde netop sigter mod at nå disse mål. Fra hvilken dag en sygeløn bør ydes, hvor stor den daglige sygeløn bør være, og hvorledes udgifterne må finansieres, indeholder derimod spørgsmål, til hvilke man ikke kan tage stilling, uden at man kender samtlige andre enkeltheder i det foreliggende forslag.

Alt i alt finder jeg det derfor rigtigst at konstatere, at vi nærmer os det tidspunkt, hvor dette spørgsmål kan drøftes i folketinget på det grundlag, der giver den bedste mulighed for en saglig stillingtagen til spørgsmålet, nemlig et udformet lovforslag, og under henvisning hertil henstiller jeg derfor til forslagsstillerne at tage det foreliggende forslag tilbage.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ragnhild Andersen): Jeg finder anledning til at takke den højtærede socialminister for den villige indstilling over for dette problem, som han har lagt for dagen i sine udtalelser. Jeg forstod på ministeren, at han delte ønsket om at forbedre sygelønsordningen, selv om ministeren ikke mente at kunne tage stilling til enkeltheder i vort forslag til folketingsbeslutning, og selv om ministeren opfordrede os til at tage forslaget tilbage, fordi der snart vil komme betænkning fra sygeforsikringskommissionen.

Jeg vil gerne til dette sige, at den kommunistiske gruppe er af den opfattelse, at selv om der ikke er kommet betænkning fra sygeforsikringskommissionen, er det rimeligt at overveje en stærkt påkrævet forbedring af den gældende sygelønsordning. Det er berettiget at stille spørgsmålet: hvorfor har regeringen ikke allerede for længe siden foreslået at gøre den mellem hovedorganisationerne aftalte sygelønsordning obligatorisk for alle lønmodtagere? Sagen er den, at selv om sygeforsikringskommissionens betænkning kan forventes om et par måneder, vil lovforslaget først blive forelagt folketinget til oktober, det vil blive henvist til udvalgsbehandling, og der vil gå lang tid, måske mere end én samling, før man når igennem alt det stof, som sygeforsikringskommissionen må have samlet sammen i løbet af de mange år, det

[Ragnhild Andersen.]

har taget den at komme igennem sine granskninger. Efter den kommunistiske gruppes opfattelse drejer spørgsmålet sig derfor om nu at sikre, at den aftalte sygelønsordning kommer til at omfatte alle lønmodtagere, for det er urimeligt, som forholdet er i dag, at kun en del lønmodtagere kan komme ind under ordningen. Og hvorfor? Fordi mange arbejdsgivere vægrer sig ved at yde ofre til sikring af deres arbejdes kår under sygdom.

Efter den kommunistiske gruppes opfattelse bør ingen have sine kår forringet på grund af sygdom, men det har mange fået i tidens løb; de er kommet bagud, de er kommet i vanskeligheder grundet på langvarige sygeperioder. Efter vor opfattelse bør principielt alle lønmodtagere have dækning for løntabet, og vil man nå frem til det, man forstår ved social retfærdighed, må fuld dækning for løntabet være det mål, der stiles imod. Dette princip er for længe siden anerkendt for nogle lønmodtagere. Jeg tænker her på tjenestemænd, ifølge tjenestemandsløven; jeg tænker på funktionærer, ifølge funktionærloven. Her er det ad lovgivningens vej sikret, at de får dækning for løntab i en periode, der endda er betydelig længere end den periode, i hvilken sygelønsordningen ifølge aftalen kan inddække et bestemt løntab for andre lønmodtagere.

Den sygelønsaftale, der blev indgået mellem hovedorganisationerne, var i sin tid, i 1956, da den blev vedtaget, et betydeligt fremskridt, men ser man den i sammenligning med ordningen for andre lønmodtagere, vil man se, at den på væsentlige områder er betydelig ringere. Det er da også forklaringen på, at den kommunistiske gruppe i sit forslag til folketingsbeslutning ikke alene har anbefalet at gøre ordningen obligatorisk for alle lønmodtagere, men også er gået ind for forbedringer i den bestående aftaleordning, og det har vi gjort på flere områder.

Vi er f. eks. gået ind for, at dagpengeydelsen bør være væsentligt højere, og at den bør være ens for kvinder og mænd. Jeg har allerede sagt, at vi i princippet mener, den bør dække løntabet som for andre lønmodtagere, og i det mindste fore-

slår vi, at den kommer op på højde med ulykkesforsikringslovens satser.

Fra den dag, ordningen blev aftalt mellem hovedorganisationerne, i 1956, og indtil nu, 3 år efter, er der ikke sket nogen forhøjelse af dagpengene. De står fortsat på 9 kr. for kvinder, 6 kr. for ungarbejdere og 14 kr. for andre arbejdere, og det uanset prisernes stigning, uanset de mange penge, der ligger i sygelønsfonden, og uanset at der i aftalen indeholdes en bestemmelse om, at dagpengene kan forhøjes i aftaleperioden. Derfor går den kommunistiske gruppe ind for, at man ad lovgivningens vej sikrer en højere dagpengeydelse og dagpenge, der er ens for kvinder og mænd. For kvindernes vedkommende er det sådan, at dagpengene sammenlignet med arbejdslønnen i dag er nede under en tredjedel af kvindernes fortjeneste her i hovedstaden, og det kan ikke være nogen rimelig ordning. Naturligvis er det endnu værre for de mange tusind kvinder, som slet ikke har nogen sygelønsordning.

Med hensyn til dagpengenes løbetid er det vel også et stort spørgsmål, om den periode, i hvilken de nu kan ydes, er tilfredsstillende. Efter den gældende ordning kan der ydes dagpenge i indtil 13 uger inden for et år. Det er en periode, der er betydelig kortere end den, i hvilken tjenestemænd og funktionærer kan være væk uden nedslag i lønindkomsten og uden, om jeg så må sige, andre foranstaltninger: ret til afskedigelse f. eks., som det hedder i funktionærloven. Ifølge den kan man have 120 dages sygeløn, før det er tilladt arbejdsgiveren at skride til opsigelse. Efter vor opfattelse må man ikke alene have en forlængelse ud over de 13 uger, men man bør også lægge løbetiden for dagpengene anderledes end i dag. I dag hedder det i overenskomsten, at dagpengene skal løbe inden for 12 på hinanden følgende måneder, og det betyder, at er man syg i 4 uger i oktober, så tæller disse 4 uger et helt år frem; det vil sige, at hvis man efter næste års 1. april er syg måske i 3 måneder ud i ét træk, tæller disse 4 eller flere uger, man har været syg året forud, med helt frem til oktober næste år. Man kan ikke sige, det er nogen god ordning. Man havde en lignende ordning tidligere også for understøt-

[Ragnhild Andersen.]

telse i fagforeningerne. Den er man gået væk fra; man har et bestemt regnskabsår, fra april til april, inden for hvilket man udregner dagpengene.

Jeg vil også gerne gøre et par bemærkninger om karenstiden, som den kommunistiske gruppe foreslår skal falde helt væk. Vi har nu stort set fået karenstiden ophævet i ulykkesforsikringsloven, medmindre ulykkestilfældet har en varighed af 10 dage eller derunder. Karenstidsbestemmelserne i sygelønsordningen virker, som de kvindelige arbejdere i jernindustrien lige har gjort opmærksom på ved deres generalforsamling og rettet henvendelse om til De samvirkende Fagforbund, meget uretfærdigt. Er man f. eks. efter et par ugers sygdom blevet raskmeldt og det viser sig, at man alligevel ikke er sygdommen kvit, men bliver syg igen efter 4 dages arbejde, skal man gå nye karensdage, og det vil sige, at man risikerer, hvad ikke så få har måttet undgælde for, at komme til at gå ikke 6, men 12 dage i faktisk samme sygdomsperiode. Min gruppe mener ikke, det kan være rigtigt at have sådanne bestemmelser, og vi er af den opfattelse, at karensdagene må helt væk, så at der ydes sygeløn fra den første sygedag. Det er jo også tilfældet for andre lønmodtagere, tjenestemænd og funktionærer.

Det er også min gruppes opfattelse, at der må ydes sygeløn under arbejdsløshed, når man er konfliktramt. Til trods for, at arbejderne, som det er nu, betaler en tredjedel af omkostningerne til sygelønsordningen — det gør de i kraft af, at de yder 1 øre pr. arbejdstime og arbejdsgiveren 2 øre — er de uden nogen ret til sygeløn den dag, de afskediges eller kommer ud for konflikt, og det vil igen sige, at mange bliver nødt til at gå på socialkontoret, skønt de betaler for at forsikre sig på alle leder og kanter. En arbejder — han være nok så lavt lønnet — betaler til arbejdsløshedsforsikring, til sygeforsikring og, hvis han er på en virksomhed, som omfattes af sygelønsordningen, nu også til sygelønsfonden; men bliver han syg under arbejdsløshed eller konflikt, kan han kun få sygekassens utilstrækkelige dagpenge, og de er som bekendt i det højeste 6 kr. om dagen; men de fleste arbejdere er ikke sikret så

høje dagpenge. En arbejder, som jeg talte med, blev således afskediget til jul på grund af juleferie, som det så ofte sker, og da han havde været arbejdsløs i 5 dage, blev han syg. Han kunne ikke få noget fra sygelønsfonden, da han ikke havde gået sine karensdage, så de 5 dage var tabt; han kunne derfor kun få de 2 kr., som var sikret ham i dagpenge fra sygekassen, og havde så i øvrigt kun den udvej at gå tiggergang til socialkontoret, hvad ikke mange arbejdere er glade for. Det er også uretfærdigt. Når man forsikrer sig på alle de områder, hvor man kan forsikre sig, er det ikke rimeligt, at man skal gå tiggergang den dag, man bliver syg.

Vi mener derfor, at arbejdsløshed og konflikt må ind under sygelønsordningen, ligesom sygeløn bør ydes uden hensyn til, om man har været 48 timer eller med andre ord en uge hos en bestemt arbejdsgiver. Selv om man lige er begyndt på en ny arbejdsplads og ikke har været der i 48 timer, bestemmer man jo ikke selv, om man vil blive syg. Det er derfor ikke noget retfærdigt princip, at sygelønnen gøres afhængig af, om man har været beskæftiget 48 timer hos samme arbejdsgiver. Kommer man hen et nyt sted, er man ikke berettiget til noget.

Det vil ses, at den kommunistiske gruppe i sit forslag til folketingsbeslutning har foreslået, at de med ordningen forbundne omkostninger bæres af arbejdsgiverne. Den kommunistiske gruppe er af den mening, at omkostningerne ved en sådan forbedret sygelønsordning må bæres af arbejdsgiverne. Vi ser ikke noget urimeligt heri. Det må tværtimod være naturligt, at sådanne regler, som gælder for andre lønmodtagere, tjenestemænd og funktionærer, også kommer til at gælde for almindelige arbejdere. Når arbejderne lægger deres arbejdskraft i virksomhederne, må det også være herfra, fra produktionen, at de midler skal komme, der skal sikre dem, at deres kår ikke forringes i sygdomsperioder, som ingen selv er herre over.

Hertil kunne yderligere føjes, at danske arbejdsgivere i sammenligning med arbejdsgivere i andre lande betaler en uhyre lille part til sociale goder for deres arbejdere. De slipper meget billigt; det har de gjort gennem en lang årrække, og det er først

[Ragnhild Andersen.]

efter, at arbejderne har klemmt på, om jeg må sige det sådan, og fik gennemført sygelønsordningen i 1956, at arbejdsgiverne er kommet til at afgive noget på dette felt, men de slipper langt, langt billigere end arbejdsgiverne i andre lande. Det er der ikke nogen rimelighed i, idet man må sige, at omkostningerne ved sygdom, arbejdsløshed og ulykker bør hvile på produktionen og derfor bør betales af arbejdsgiverne. En ordning som den af den kommunistiske gruppe foreslåede kan som allerede sagt meget vel gennemføres, uden at man behøver at afvente sygeforsikringskommissionens betænkning, og hvad der eventuelt måtte komme af langvarige forhandlinger på kryds og på tværs mellem partierne om, hvorvidt man vil gennemføre det ene eller det andet.

Jeg har allerede sagt, at vi i min gruppe er forbavset over, at regeringen og ministeren ikke allerede på et tidligere tidspunkt har fundet tiden inde til selv at fremsætte lovforslag om at gøre ordningen obligatorisk, således som mit parti ved flere lejligheder har opfordret til. Vel er vi klar over, at der uden tvivl vil være modstand imod en sådan ordning. Arbejdsgiverne vil naturligvis ikke hilse med begejstring, at de skal af med flere penge til sikring af deres arbejdere under sygdom, og deres partier her i tinget vil næppe hilse et sådant forslag med hurra-råb. Det gjorde de heller ikke, da vi i 1937 fik den første ferielov, men det holdt dog ikke dengang det socialdemokratiske parti tilbage fra at fremsætte et rigtigt forslag om sikring af ferie til alle arbejdere. Jeg er meget vel klar over, at i 1937 blev ferieloven kun sikret ved hjælp af socialdemokratiske, radikale og kommunistiske stemmer, medens såvel konservative som venstre stemte imod. De kunne dog ikke forhindre, at loven blev gennemført, og at den senere er blevet forbedret betydeligt på adskillige områder. Men de forsøgte at spærre vejen for et sådant socialt fremskridt. Loven var en nødvendig retfærdighedshandling mod hundredtusinder af lønmodtagere og arbejdere, som arbejdsgiverne nægtede ferie på anden måde. Der måtte en lov til, for at de dårligst stillede kunne få ferie. Således står vi faktisk også i dag med hensyn til sygelønsordningen.

Der må nu en lov til, for at de dårligst og vanskeligst stillede arbejderhjem kan sikres en smule økonomisk tryghed i sygdomsperioder.

Ustandselig snakker vi her i landet om, at vi har en velfærdsstat og er sikret på alle kanter, og så er der dog tusindvis af arbejderhjem, der ikke er sikret en rød øre i sygdomsperioder ud over de få smuler, de kan få gennem sygekassen. Det holder ikke stik med den megen tale om al den velfærd. På nogle områder — og det må erkendes, at det er sagt af en mand som Henning Friis, der er direktør for socialforskningsinstituttet, at det gælder især for sygeløns- og sygeforsikringsområdet — er vi her i landet saktet betydeligt agterud. Der er dér ikke alene ikke tale om fremgang, men for manges vedkommende er der tale om et betydeligt tilbageskridt med hensyn til de forsikringsmæssige ordninger set i sammenligning med tidligere.

Derfor mener den kommunistiske folketingsgruppe, at det må der rådes bod på, og at man ikke bør afvente sygeforsikringskommissionens betænkning og de langstrakte forhandlinger, der måske kan blive tale om på baggrund af sygeforsikringskommissionens forslag. Vi mener, at der bør handles, og at der bør handles nu. Derfor vil jeg opfordre tinget til at tage vel imod det forslag, vi her har stillet, og at gå ind for, at man opfordrer regeringen til at gennemføre en forbedret sygelønsordning, der omfatter alle lønmodtagere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingsmand Peter Jørgensen har meddelt mig, at han ønsker til handelsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Kan ministeren oplyse noget om, hvorledes man tænker sig spørgsmålet om lønninger for faglærere m. v. ved de tekniske skoler ordnet?“

Folketingsmand Sandau har meddelt mig, at han ønsker til indenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

[Formanden.]

„Vil indenrigsministeren søge sundhedsreglerne ændret således, at det vil være tilladt konsummejerierne at tilsætte smagsingredienser til surmælksproduktet yoghurt, således som det kan købes mange steder i udlandet?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 21. april kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om udbygning og ombygning af åndssvageinstitutionen Lillemosegård med Gammelmosehus.

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om statsgaranti for lån optaget af det færøske hjemmestyre m. v.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 13³⁰.

87. møde.

Tirsdag den 21. april kl. 14.

Formanden: I skrivelse af 16. april meddeler den fungerende udenrigsminister, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning i anledning af en under 9. juli 1958 i byen San Salvador afsluttet handels- og skibsfartstraktat mellem Danmark og Salvador.

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Statsministeren (H. C. Hansen): Jeg har herved den ære på udenrigsministerens vegne for det høje ting at fremsætte *forslag til folketingsbeslutning i anledning af en under 9. juli 1958 i byen San Salvador afsluttet handels- og skibsfartstraktat mellem Danmark og Salvador.*

Den efter krigen øgede samhandel med Salvador har gjort det ønskeligt, at der med dette land afsluttes en traktat om gensidig mestbegunstigelsesbehandling med hensyn til told og skibsfart.

Tidligere forhandlinger herom havde ikke ført til noget resultat på grund af Salvadors ønske om adgang til kaffeeksport til Danmark, hvilket af valutariske grunde dengang ikke lod sig gennemføre.

Efter åbningen af et globalkontingent til indkøb af kaffe fra det central- og sydamerikanske dollarområde blev forhandlingerne med Salvador genoptaget, hvilke forhandlinger resulterede i en den 9. juli 1958 undertegnet handels- og skibsfartstraktat, som ratificeredes af Salvadors kongres den 29. juli 1958, og som blev sat midlertidigt i kraft den 15. september 1958. Det må anses for ønskeligt, at der nu også fra dansk side tages skridt til at gennemføre ratifikationen.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om udbygning og ombygning af åndssvageinstitutionen Lillemosegård med Gammelmosehus.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2779, fremsættelsen i tidenden sp. 4254).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Edel Saunte: Det er jo almindelig kendt, at der mangler pladser inden for åndssvageforsorgen, og at en række af de pladser, vi har, ikke er så moderne og så tilfredsstillende, som vi måtte ønske. Jeg tror, man kan sige, at åndssvageinstitutionen Lillemosegård med Gammelmosehus er den institution inden for Østifternes Åndssvageanstalt, der trænger mest til modernisering. Forholdene har igennem mange år været overordentlig utilfredsstillende derude: sove-